

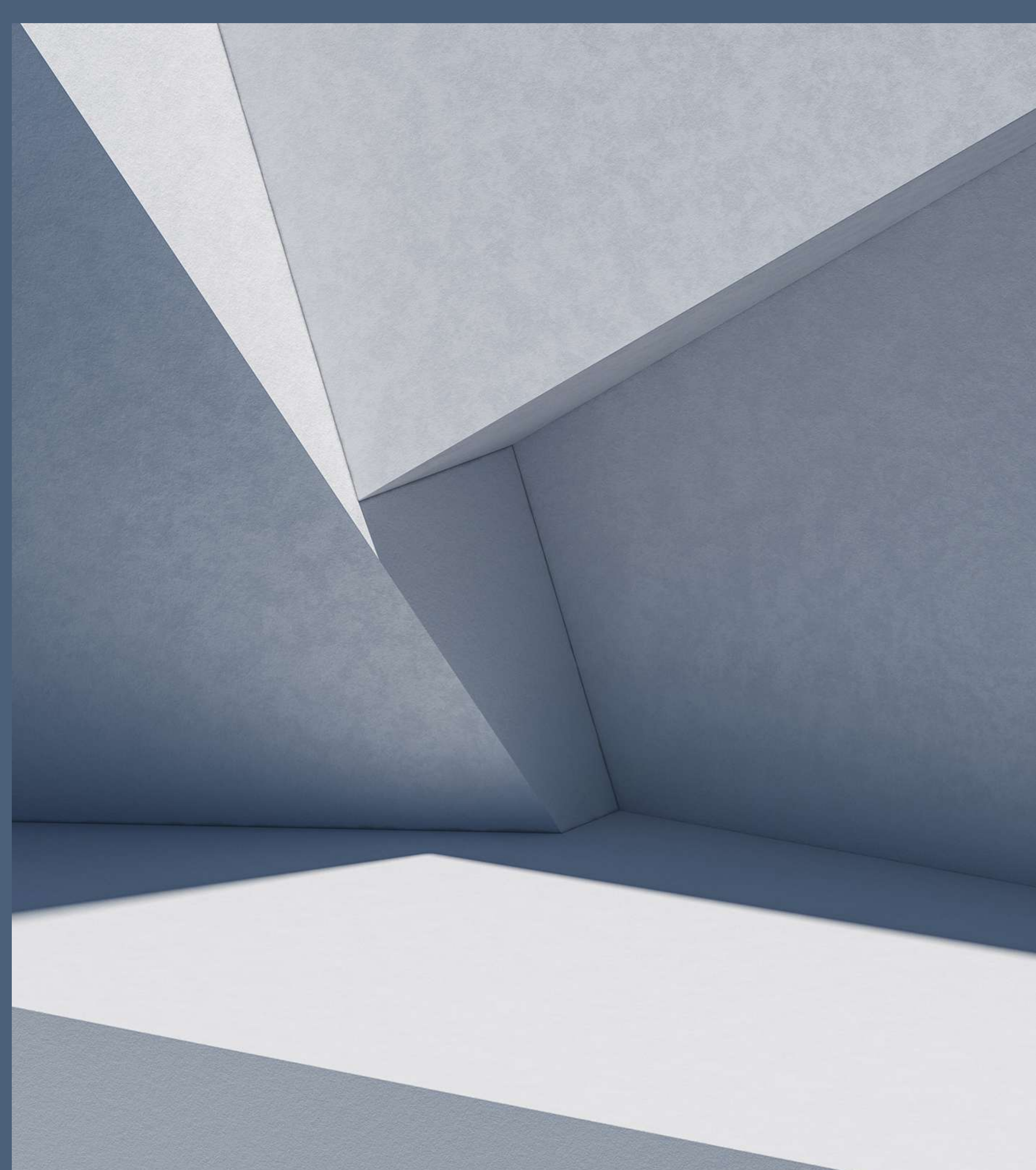

Santuokos nutraukimas bendru sutuoktinių susitarimu teisme ir pas notarą

2026 m. LMR

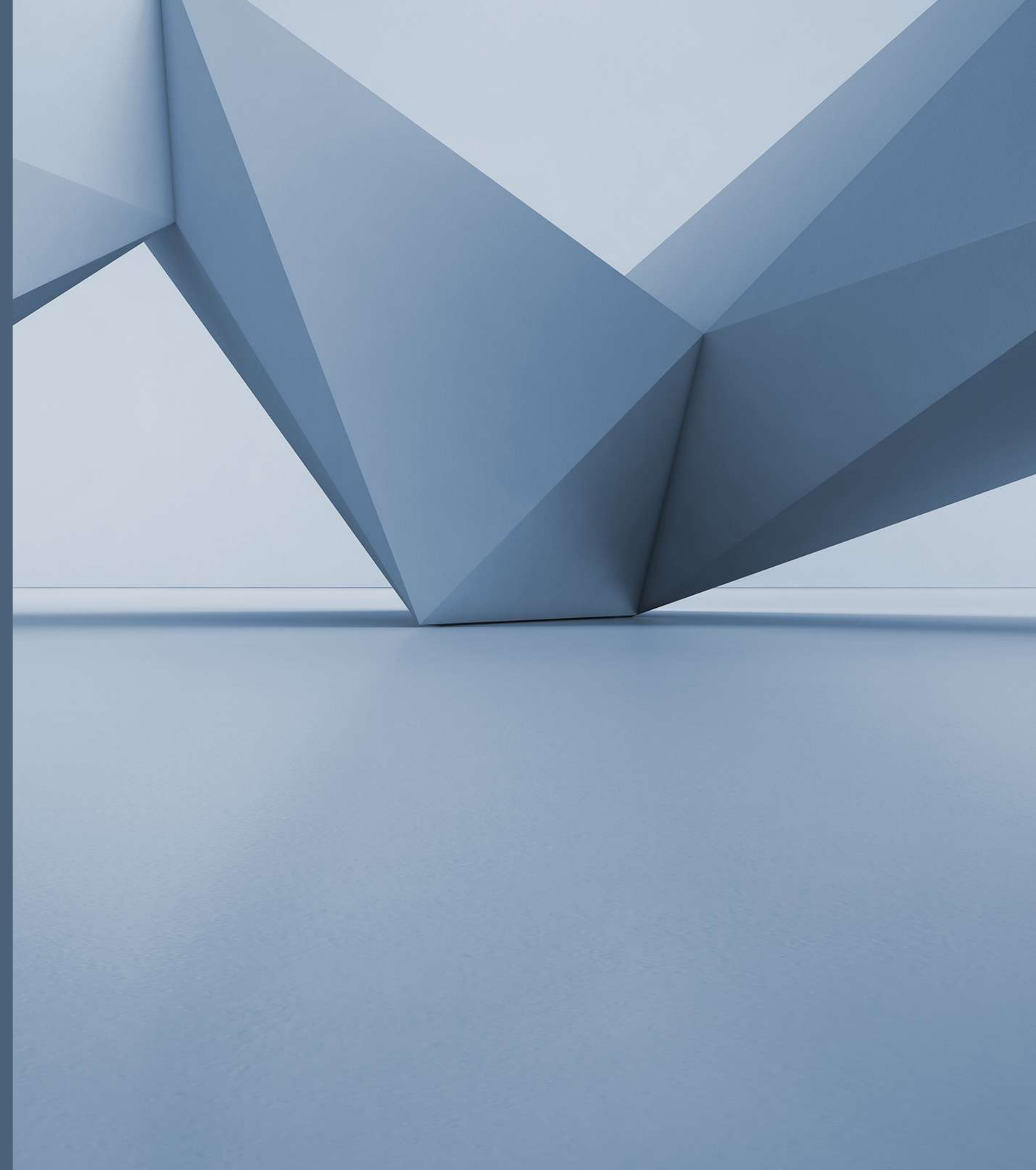
I dalis. Santuokos nutraukimas bendru sutuoktinių susitarimu teisme

1. Teisinis reglamentavimas ir taikių skyrybų samprata.
2. Sąlygos santuokai nutraukti bendru sutuoktinių susitarimu.
3. Santuokos nutraukimo pasekmių sutartis: privalomas turinys, dažniausiai aptariamos sąlygos, praktiniai aspektai rengiant sutartį.
4. Dokumentai, teikiami teismui: prašymas nutraukti santuoką, privalomi priedai, dokumentų pateikimo ypatumai.
5. Teismų praktika: dažniausiai nustatomi procesinių dokumentų ir sutarčių trūkumai, trūkumų šalinimo praktika, aktualūs praktiniai pavyzdžiai.

II dalis. Santuokos nutraukimas notarine tvarka

1. Notarinio santuokos nutraukimo teisinis reglamentavimas.
2. Sąlygos, kurioms esant santuoka gali būti nutraukta pas notarą.
3. Procedūros eiga: kreipimasis į notarą; reikalingi dokumentai, notaro atliekami veiksmai.
4. Notarinės procedūros privalumai ir ribojimai.

Taikios skyrybos: nuo ko pradedame?

Santuoka gali būti nutraukta abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, jeigu:

- nuo santuokos sudarymo praėjo daugiau kaip vieneri metai;
- abu sutuoktiniai sutaria nutraukti santuoką;
- sudaryta sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių;
- abu sutuoktiniai yra visiškai veiksnūs šioje srityje.

Beveik 4 iš 5 teisme nagrinėtų skyrybų – bendru sutikimu

2025 m. teismuose:

7 831

santuokos nutraukimo bylos

6 180

bendru sutuoktinių sutikimu

79 %

Kokybiška sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių – ne išimtinis, o kasdienis šeimos teisės instrumentas.

Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių

Turinys:

- Šalys
- Turtas
- Kreditoriai ir prievolės
- Nepilnamečiai vaikai
- Sutuoktinių tarpusavio išlaikymas ir pavardės
- Baigiamosios nuostatos

Teismas tikrina daugiau negu parašus

„ABU SUTINKAME“ – DAR NE VISKAS

Teismas turi patikrinti ne tik tai, ar sutartyje aptarti visi privalomi klausimai, bet ir ar jos sąlygos:

- neprieštarauja viešajai tvarkai;
- iš esmės nepažeidžia nepilnamečių vaikų interesų;
- iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ir teisėtų interesų.

LAT 2023-01-12, civilinė byla Nr. e3K-3-58-943/2023:

“<....> tokiu atveju, kai teismui pateikiama tvirtinti sutartis, kuria sutariama iš esmės visą santuokoje įgytą turtą paskirti vienam sutuoktiniui, kitam neskiriant jokios kompensacijos, teismui kyla pareiga patikrinti, ar tokia sutartis neprieštarauja imperatyviosioms teisės normoms, nepažeidžia vieno sutuoktinio ar kitų asmenų teisių ir teisėtų interesų, taip pat išsiaiškinti, dėl kokių aplinkybių tarp sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė dalijama nevienodai (nukrypstant nuo bendro turto lygių dalių principo).

"Tokią pareigą teismas privalo įgyvendinti nepriklausomai nuo aplinkybės, ar pareiškėjai yra atstovaujami advokato ir ar byla gali būti nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, esant atitinkamam šalių prašymui."

Sutuoktinių turtas

Sutartyje reikia aptarti viso šalių turto teisinį režimą:

- įgyto santuokoje;
- įgyto iki santuokos sudarymo;
- bendrosios jungtinės ar dalinės nuosavybės;
- asmeninės nuosavybės.

Tai padaryti padeda turto inventORIZACIJA.

Turto inventORIZACIJA prieš derybas

- Koks turtas įgytas, kada ir koku pagrindu?
- Iš kokių lėšų turtas įgytas ar sukurtas?
- Kam ir kokia teise turtas priklauso / yra registruotas?
- Ar turtas įkeistas, areštuotas, išnuomotas ar kitaip suvaržytas?
- Kokia turto vertė ir kokiai datai ji nustatoma?

Turtas – ne tik NT ir automobiliai. Sąskaitos (pinigai), investicijos, akcijos, verslas, reikalavimo teisės taip pat turėtų atsirasti ant derybų stalo.

Šalių ir mediatoriaus klaidos

Mediatoriui nereikia nuspręsti, kam priklauso turtas. Bet reikia pastebėti, kada šalys derasi remdamosi klaidingomis prielaidomis.

Pavyzdžiui:

„Butas registruotas vyro vardu.“ – Kada butas pirktas? Už ką? Registracija dar neatsako į klausimą, kam priklauso butas.

„Butą gavau dovanų iš mamos.“ – Puiku. O kas paskui už bendrus pinigus finansavo rekonstrukciją, dėl kurios jo vertė išaugo dvigubai?

„Įmonė yra jo, aš ten nieko neturiu.“ – Kada įgytos akcijos? Ir ar tikrai dalybų objektas yra pats UAB'o automobilis bei patalpos, o ne sutuoktiniui priklausančios akcijos?

„Mes jau viską pasidalijome – jis pasiėmė butą, aš paskolą.“ – Tarpusavyje galima susitarti dėl prievolės, bet kreditorius dėl tokio susitarimo savaime nepasikeičia ir toks susitarimas ne visada saisto kreditorių.

Prieš dalinant turtą – ar yra vedybų sutartis?

Vedybų sutartis gali pakeisti įstatyme nustatytą sutuoktinių turto teisinį režimą.

Joje sutuoktiniai gali būti susitarę, kad:

- iki santuokos ir santuokoje įgytas turtas yra kiekvieno asmeninė nuosavybė;
- asmeninis turtas tampa bendrąja jungtine nuosavybe;
- santuokoje įgytas turtas yra bendroji dalinė nuosavybė;
- nustatytas kitoks turto režimas atskiram turtui ar visam turtui.

MEDIATORIUI: prieš pradedant derybas dėl turto padalijimo – išsiaiškinti ne tik, kokį turtą šalys turi, bet ir ar nėra sudaryta vedybų sutartis bei ką ji nustato.

Lygių dalių principas – nuo ko pradedame?

CK 3.117 straipsnis:

„Preziumuojama, kad sutuoktinių bendro turto dalys yra lygios.“

„Nuo sutuoktinių bendro turto lygių dalių principo galima nukrypti tik šio kodekso numatytais atvejais.“

Taigi pradinis taškas:

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$$

Kada galima nukrypti nuo lygių dalių principo?

CK 3.123 straipsnio 1 dalis:

„Atsižvelgdamas į nepilnamečių vaikų interesus, vieno sutuoktinio sveikatos būklę ar jo turtinę padėtį arba kitas svarbias aplinkybes, teismas gali nukrypti nuo sutuoktinių bendro turto lygių dalių principo ir priteisti vienam sutuoktiniui didesnę turto dalį.“

„Aš jai viską palieku. Man nieko nereikia.“

Situacija:

Santuokos nutraukimo pasekmių sutartyje šalys susitarė, kad:

- Žmonai: du automobiliai + nekilnojamasis turtas;
- Vyrai: kompensacija nemokama;
- Abu sutuoktiniai sutartį pasirašė. Abiem atstovavo advokatai.
- Pirmosios instancijos teismas sutartį patvirtino. Apeliacinės instancijos teismas sprendimą paliko nepakeistą.

LAT 2023-01-12, civilinė byla Nr. e3K-3-58-943/2023

Kai iš esmės visas santuokoje įgytas turtas perduodamas vienam sutuoktiniui, kitam neskiriant kompensacijos, teismas turi išsiaiškinti:

- kodėl nukrypstama nuo lygių dalių principo;
- ar tam yra teisinis pagrindas;
- ar nepažeidžiamos vieno sutuoktinio ar kitų asmenų teisės ir teisėti interesai.

Tai teismas turi padaryti net jeigu šalims atstovauja advokatai ir abi šalys pačios pateikė sutartį tvirtinti.

MEDIATORIUI: „Abu taip nori“ nėra savarankiškas CK 3.123 numatytas nukrypimo nuo lygių dalių principo pagrindas.

Kokia dalijamo turto vertė?

Dalijant bendrą turtą turi būti nustatyta jo vertė.

CK 3.119:

„Dalijamo bendro turto vertė nustatoma pagal rinkos kainas, kurios galioja bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės pabaigoje.“

Praktiškai sutartyje :

- nurodyti kiekvieno dalijamo turto objekto vertę;
- apskaičiuoti kiekvienam sutuoktiniui tenkančio turto bendrą vertę;
- įvertinti, ar turto padalijimas atitinka sutuoktiniams tenkančias dalis;
- jei neatitinka – nustatyti mokėtinos kompensacijos dydį.

Ar būtinas turto vertinimas?

Situacija:

- Butas Registrų centro duomenimis vertas 120 000 Eur.
- Panašūs butai rinkoje parduodami už ~200 000 Eur.
- Šalys sutartyje nurodo 120 000 Eur.

Ar mediatoriui to pakanka?

LAT: vertinimo ataskaita nėra vienintelis būdas nustatyti vertę

Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad dalijamo turto rinkos vertė gali būti nustatoma remiantis:

- viešų registrų duomenimis;
- turto vertintojų duomenimis / ekspertų išvadomis;
- kitais įrodymais;
- šalys taip pat gali susitarti dėl dalijamo turto vertės.

Kompensacija dalinant turta

CK 3.117 str. 3 d.:

„Jeigu sutuoktiniui priteisto turto vertė viršija jo dalį iš bendro turto, tai šis sutuoktinis privalo kitam sutuoktiniui išmokėti kompensaciją.“

„Jeigu natūra abiem sutuoktiniams turto padalyti negalima, turtas natūra priteisiamas vienam sutuoktiniui, kartu jį įpareigojant kompensuoti antram sutuoktiniui jo dalį pinigais.“

LAT 2025 m. gruodžio 10 d. byloje Nr. e3K-3-170-916/2025:

“CK 3.117 str. 3 d. kompensacijos paskirtis – užtikrinti, kad, nesant pagrindo nukrypti nuo lygių dalių principo, abiem sutuoktiniams tekusių bendro turto dalių vertės būtų lygios.”

Investavau į sutuoktinio asmeninį turtą – kokia kompensacija?

LAT 2026-03-23, civilinė byla Nr. e3K-7-36-943/2026; išplėstinė 7 teisėjų kolegija

SITUACIJA:

- Sutuoktinė savo lėšomis ir darbu prisidėjo prie vyrui asmeninės nuosavybės teise priklausančio buto pagerinimo
- Pagerinimai atlikti ir iki santuokos, ir santuokos metu.
- Teismai buto nepripažino bendrąja nuosavybe, tačiau sutuoktinei už investicijas priteisė 15 000 Eur kompensaciją.

LAT: KAIP APSKAIČIUOTI KOMPENSACIJĄ?

Reikia nustatyti:

- kokie konkretūs pagerinimai atlikti;
- kada jie atlikti – iki santuokos ar santuokos metu;
- atliktų darbų pobūdį;
- ekonomiškai naudingą jų rezultato naudojimo laikotarpį;
- kokia apimtimi pagerinimai padidino turto vertę.

“Kompensacija negali būti apskaičiuojama vien pagal viso buto rinkos vertės ir jo įsigijimo kainos santykį.”

Kreditoriai

Nutraukiant santuoką bendru sutikimu ir sprendžiant bendro turto padalijimo klausimus:

- turi būti nurodyti žinomi bendri sutuoktinių ir vieno iš jų kreditoriai;
- jiems turi būti pranešta apie bylos iškėlimą;
- kreditoriui turi būti sudaryta galimybė ginti savo teises procese.

CPK 539 str. 1 d. 4 p.

Nutylėtas kreditorius – rizika jau užbaigtam procesui.

Jeigu kreditorius nebuvo informuotas, o teismo sprendimu pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, gali kilti proceso atnaujinimo klausimas.

MEDIATORIUI: Prieš rengiant susitarimą dėl turto – klausti ne tik „kokį turtą turite?“, bet ir „kam esate skolingi?“

Prievolių inventorizacija prieš derybas

- KOKIOS PRIEVOLĖS YRA? Būsto / vartojimo kreditai, lizingas, paskolos, skolos fiziniams asmenims, mokestinės ir kitos prievolės.
- KAS YRA KREDITORIUS? Bankas, kredito unija, lizingo bendrovė, fizinis asmuo, VMI ir kt.
- KAS YRA SKOLININKAS PAGAL SUTARTĮ? Vienas sutuoktinis ar abu? Ar kitas sutuoktinis yra bendraskolis / laiduotojas?
- KOKS PRIEVOLĖS POBŪDIS? Asmeninė, bendra ar solidarioji sutuoktinių prievolė?
- KOKS LIKĘS ĮSISKOLINIMAS? Kokia negrąžinta suma ir kokios pagrindinės prievolės vykdymo sąlygos?
- AR PRIEVOLĖ UŽTIKRINTA TURTU? Hipoteka, įkeitimas ar kitos prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonės.

„Paskola lieka vyrui“. Ką apie tai mano bankas?

LAT 2022-12-21 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-292-378/2022

- Sutuoktiniai susitarė: vienam atitenka kreditu įgytas NT ir kartu visa prievolė bankui, t. y. jų solidarioji prievolė turėjo tapti vieno sutuoktinio asmenine prievole.
- Teismas tokią sutartį patvirtino.
- Svarbi detalė: bankas apie santuokos nutraukimo bylą buvo informuotas, taigi sutuoktiniai CK 3.126 straipsnio 2 dalyje nustatytą informavimo pareigą buvo įvykdę. Tačiau teismas bankui nesiuntė pranešimų apie bylos nagrinėjimą, o bankas nebuvo išreiškęs pozicijos, kad sutinka, jog solidarioji prievolė būtų pakeista į vieno sutuoktinio asmeninę prievolę.
- Kasacinis teismas pažymėjo, kad, vadovaujantis sutarties uždarmo principu, šalys turi teisę savo valia, pasirinkimu ir apsisprendimu nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, tačiau neturi teisės susitarti dėl sutartyje nedalyvaujančių asmenų teisių.
- Kasacinis teismas konstatavo, kad nurodytos aplinkybės suponuoja išvadą, jog teismas, gavęs pareiškėjų prašymą patvirtinti santuokos nutraukimo padarinių sutartį, kuria yra modifikuojamos šalių prievolės kreditoriui, nevykdė pareigos išsiaiškinti, ar yra gautas kreditoriaus sutikimas atlikti tokius pakeitimus, todėl yra pagrindas pripažinti, jog tokia sutartis prieštarauja viešajai tvarkai.

IŠVADA: neužtenka informuoti kreditorių apie procesą, reikia ir jo sutikimo dėl konkrečios prievolės pakeitimo

Nepilnamečiai vaikai: ką turime išspręsti?

- Vaiko gyvenamoji vieta. Su kuriuo iš tėvų nustatoma vaiko gyvenamoji vieta?
- Vaiko išlaikymas. Kokio dydžio ir kokia forma bus teikiamas išlaikymas?
- Bendravimo tvarka. Kaip bus užtikrinamas vaiko ryšys su skyrium gyvenančiu tėvu ar motina?
- Kiti praktiniai klausimai. Atostogos, šventės, kelionės, papildomos išlaidos, informacijos apie vaiką teikimas ir kt.

Vaiko gyvenamoji vieta su abiem tėvais – ar galima?

CK 3.169 straipsnis skiria dvi situacijas:

Kai tėvai susitaria:

„Tėvams gyvenant skyrium, vaiko gyvenamoji vieta nustatoma tėvų susitarimu.“

Kai tarp tėvų kyla ginčas:

„[...] vaiko gyvenamoji vieta teismo sprendimu nustatoma su vienu iš tėvų.“

LAT nėra suformulavęs taisyklės, kad tėvams susitarus vaiko gyvenamoji vieta gali būti nustatyta su abiem tėvais.

Vaiko išlaikymas: ką aptarti sutartyje?

- **Išlaikymo dydis.** Kokią konkrečią sumą vienas iš tėvų moka vaiko išlaikymui?
- **Mokėjimo tvarka.** Nuo kada mokamas išlaikymas, iki kurios mėnesio dienos ir į kokią sąskaitą?
- **Išlaikymo indeksavimas.** Ar sutartyje aiškiai aptariama, kad indeksuojamas įstatymų nustatyta tvarka?
- **Papildomos vaiko išlaidos.** Kaip apmokamos gydymo, odontologijos, būrelių, stovyklų, korepetitorių, ugdymo ir kitos išlaidos?
- **Sprendimas dėl didesnių išlaidų.** Ar prieš patiriant tam tikro dydžio išlaidas reikalingas kito tėvo sutikimas? Kaip ir per kiek laiko kompensuojama jo dalis?
- **Išlaikymo forma.** CK leidžia išlaikymą nustatyti ne tik periodinėmis išmokomis, bet ir konkrečia pinigų suma ar priteisiant vaikui tam tikrą turtą.
- **Pasikeitus aplinkybėms.** Tėvų susitarimas neužkerta kelio ateityje spręsti dėl išlaikymo dydžio pakeitimo, jeigu iš esmės pasikeičia vaiko poreikiai ar tėvų turstinė padėtis.

Kaip nustatomas vaiko išlaikymo dydis?

Pagal CK 3.192 straipsnio 2 dalį išlaikymo dydis turi būti proporcingas:

- vaiko įprastiems ir specialiesiems poreikiams;
- abiejų tėvų turtinei padėčiai;
- užtikrinti būtinas vaikui vystytis sąlygas.

Poreikiai + tėvų galimybės = individualus išlaikymo dydis

LAT praktikoje MMA naudojama kaip orientacinis kriterijus, sprendžiant apie lėšas, reikalingas vaiko būtiesiems poreikiams tenkinti.

Tačiau tai nėra automatiškai kiekvienam vaikui taikomas „tarifas“.

MMA ≠ automatiškai kiekvienam vaikui reikalinga išlaikymo suma.

Kiek tėvai realiai gali skirti vaikui?

LAT praktikoje pabrėžiama, kad vaiko išlaikymo dydis tiesiogiai susijęs su tėvų turtine padėtimi.

Vertinama ne tik darbo užmokesčio suma, bet faktinių aplinkybių visuma:

- gaunamos pajamos;
- kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas;
- investicijos;
- sveikatos būklė;
- kitų išlaikytinių skaičius;
- tėvo / motinos pastangos uždirbti ir gauti pajamas vaikui išlaikyti.

Privati mokykla ar darželis – vaiko poreikis ar vieno iš tėvų pasirinkimas?

Situacija Nr. 1:

Vaikas iki tol lankė valstybinę mokyklą. Motina, nesuderinusi su tėvu, perkėlė vaiką į privačią mokyklą – 600 Eur/mėn.

Teismas akcentavo:

- svarbūs vaiko ugdymo klausimai turi būti sprendžiami abiejų tėvų susitarimu;
- nebuvo įrodyta, kad privati mokykla vaikui buvo objektyviai būtina;
- vienašalis sprendimas pasirinkti brangesnį ugdymą savaime nesukuria kitam tėvui pareigos finansuoti šį pasirinkimą.

Rezultatas: privataus ugdymo išlaidas prisiėmė sprendimą vienašališkai priėmusi motina, todėl už jas neturi mokėti tėvas.

Privati mokykla ar darželis – vaiko poreikis ar vieno iš tėvų pasirinkimas?

Situacija Nr. 2:

Vaikas privačią ugdymo įstaigą lankė dar tėvams gyvenant kartu. Tai buvo tėvų kartu pasirinktas ir vaikui jau užtikrinamas ugdymo bei poreikių tenkinimo lygis.

Teismas vertino:

- iki skyrybų susiformavusius vaiko poreikius ir gyvenimo sąlygas;
- tai, kad privataus ugdymo pasirinkimas buvo bendras tėvų sprendimas;
- ar po skyrybų iš esmės pasikeitė tėvų finansinės galimybės.

Rezultatas: vien tėvų skyrybos savaime nėra pagrindas atsisakyti iki tol vaikui užtikrinto privataus ugdymo, jeigu tėvų turtinė padėtis leidžia jį tęsti.

Privati mokykla ar darželis – vaiko poreikis ar vieno iš tėvų pasirinkimas?

Teismų praktikoje vertinama:

- ar dėl privataus ugdymo tėvai buvo susitarę;
- ar vaikas privačią įstaigą lankė dar tėvams gyvenant kartu;
- kodėl pasirinkta būtent privati ugdymo įstaiga;
- ar toks ugdymas objektyviai reikalingas konkrečiam vaikui;
- ugdymo tęstinumas ir vaiko emocinė būklė;
- ar egzistuoja tinkamos alternatyvos;
- ar tokias išlaidas leidžia tėvų turtinė padėtis.

Bendravimo su vaiku tvarka

CK 3.170 str.:

Skyrium gyvenantis tėvas ar motina turi teisę ir pareigą bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant.

Vaikas turi teisę nuolat ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, nesvarbu, kur nustatyta jo gyvenamoji vieta.

LAT 2019-04-24 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-160-378/2019:

„Tėvai turi ne tik teisę, bet ir pareigą bendrauti su savo vaikais tam, kad būtų patenkintas vaikų poreikis ir teisė bendrauti su savo tėvu, taip pat kad būtų įgyvendintos ir kitos tėvo pareigos – auklėti savo vaikus, rūpintis jų vystymusi, sveikata, dvasiniu ir moraliniu ugdymu.“

Kiek detali turi būti bendravimo tvarka?

Kas geriau – labai detali ar lanksti bendravimo tvarka?

Per daug abstraktu:

„Tėvas bendrauja su vaiku šalių susitarimu.“ → puikiai veikia, kol šalys sutaria.“

Per daug griežta:

„Kiekvieną penktadienį 17.00 val. nuo konkrečios vietos...“ → gali tapti konfliktų generatoriumi pasikeitus vaiko amžiui, būreliams, darbui.

Geras variantas: aiški bazinė tvarka ir galimybė tėvams bendru sutarimu nuo jos nukrypti.

MEDIATORIUI: lankstumas veikia tik tada, kai po juo yra aiški atsarginė taisyklė.

Bendravimo su vaiku tvarka

Sutartyje verta papildomai numatyti:

- vaikas susirgo – ar bendravimas vyksta? Kas prižiūri vaiką?
- tėvas negali atvykti – prieš kiek laiko turi pranešti?
- pavėlavo pasiimti / grąžinti – kiek laukiama?
- bendravimas neįvyko – ar laikas kompensuojamas?
- pasikeitė darbo grafikas – kaip tariamasi dėl pakeitimo?
- vaikas turi renginį, varžybas, gimtadienį – grafikas ar vaiko gyvenimas?
- tėvai susitaria kitaip – ar leidžiami nukrypimai nuo nustatytos tvarkos?

Ar galima sutartyje numatyti 3 000 Eur baudą už bendravimo tvarkos pažeidimą?

LAT Civilinių bylų skyriaus išplėstinės septynių teisėjų kolegijos 2026 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-68-684/2026:

- Santuokos nutraukimo pasekmių sutartyje tėvai buvo detalai nustatę bendravimo su vaikais tvarką ir susitarę, kad už tam tikrų jos įsipareigojimų pažeidimą pažeidusiai šaliai bus skaičiuojama vienkartinė 3 000 Eur bauda.
- Motina teigė, kad tėvas bendravimo tvarką pažeidė kelis kartus, todėl kreipėsi į teismą dėl vykdomojo rašto ir siekė išieškoti 9 000 Eur. Pirmosios instancijos teismas išdavė vykdomąjį raštą dėl 3 000 Eur baudos, o apeliacinės instancijos teismas tokį sprendimą paliko nepakeistą.
- LAT išplėstinė septynių teisėjų kolegija su tokiu požiūriu nesutiko: teismo sprendimu nustatytos bendravimo tvarkos priverstinį vykdymą ir šalių sutartyje numatytos 3 000 Eur baudos išieškojimą. Vien tai, kad teismas patvirtino santuokos nutraukimo pasekmių sutartį, dar nereiškia, kad joje įrašyta bauda, atsiradus tariamam pažeidimui, automatiškai gali būti išieškoma pagal vykdomąjį raštą.
- Tėvų susitarimas dėl 3 000 Eur baudos už bendravimo su vaiku tvarkos pažeidimą gali būti kvalifikuojamas kaip susitarimas dėl netesybų (CK 6.71 str.). Dėl sutartyje nustatytos baudos priteisimo turi būti reiškiamas savarankiškas ieškinys.

50/50 bendravimo tvarka: kada ji tinkama vaikui?

LAT yra pripažinęs, kad modelis, kai vaikas su skyrium gyvenančiu tėvu praleidžia tiek pat laiko, kiek su tuo tėvu, su kuriuo nustatyta jo gyvenamoji vieta, iš esmės yra galimas pagal Lietuvos teisę (50/50 modelis).

Tačiau tokiais atvejais privaloma įvertinti:

- vaiko amžius ir jo nuomonę;
- ryšį su abiem tėvais;
- ar abu tėvai realiai geba kasdien rūpintis vaiku;
- atstumą tarp tėvų gyvenamųjų vietų;
- mokykla / darželis ir būreliai;
- vaiko dienos režimą ir stabilumą;
- ar nuolatinė rotacija vaikui nesukels papildomos įtampos.

50/50 bendravimo tvarka: kada ji tinkama vaikui?

Situacija 1:

Tėvas prašė nustatyti tvarką, artimą 50/50 modeliui – vaikai pakaitomis gyventų su kiekvienu iš tėvų po savaitę.

Teismas tokio modelio nenustatė.

Esminės aplinkybės:

- tėvo ir sūnaus santykiai buvo įtempti;
- vaikas jautė nesaugumą;
- savaitinis gyvenamosios vietos kaitaliojimas būtų didinęs vaiko stresą;
- prioritetas suteiktas stabiliai vaiko aplinkai, kartu išsaugant pakankamai platų ryšį su tėvu.

50/50 bendravimo tvarka: kada ji tinkama vaikui?

Situacija 2:

Vaikui buvo 2 metai ir 9 mėnesiai. Tėvas prašė gerokai platesnės laikinos bendravimo tvarkos: darbo dienų ir savaitgalių su nakvynėmis, švenčių, atostogų ir kt. (50/50 modelis).

Teismas pasakė – šiame etape per intensyvu.

Teismas pasirinko pereinamąjį modelį: bendravimas su tėvu 3 kartus per savaitę, tačiau kol kas be nakvynių.

Kodėl?

- mažas vaiko amžius;
- stiprus emocinis prisirišimas prie motinos;
- nebuvo susiformavusios ankstesnės 50/50 praktikos;
- konfliktiniai tėvų santykiai;
- vaikui svarbi stabili ir įprasta pagrindinė gyvenamoji aplinka;
- dažni perdavimai ir nakvynės konfliktinėje situacijoje galėtų didinti įtampą.

Sutartis pasirašyta. Kas toliau?

Teismui pateikiame:

- Bendrą sutuoktinių prašymą dėl santuokos nutraukimo abiejų sutuoktinių bendru sutikimu.
- Sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių - privalomas prašymo priedas.
- Sutarties sąlygas pagrindžiančius dokumentus:
 - duomenis apie vaikus;
 - duomenis apie turtą ir prievoles (išrašai iš NTR, Regitra pažymos ir kt.);
 - kitus reikalingus įrodymus.
- Informaciją apie kreditorius:
 - nurodomi žinomi kreditoriai;
 - pateikiami duomenys apie jų informavimą.

Kur dažniausiai „užstringama“?

- NETINKAMAI PASIRINKTA PROCEDŪRA - pagal įstatymą reikia kreiptis į notarą, o ne teismą.
- KREDITORIAI - nenurodyti visi žinomi kreditoriai / nėra duomenų apie jų informavimą.
- NEIŠSAMI AR NEAIŠKI SUTARTIS - neaptarti visi privalomi klausimai arba sąlygos suformuluotos taip, kad jų neįmanoma aiškiai vykdyti.
- „MES ABU SUTINKAME“ – NE VISADA PAKANKA. Teismas tikrina sutarties teisėtumą ir ar ji nepažeidžia vaikų, sutuoktinių bei kitų saugomų interesų.

Kada santuoka nutraukiama pas notarą?

CK 3.51 straipsnio 3 dalis:

„Kai yra šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos, taip pat kai sutuoktiniai daugiau negu metus netvarko bendro ūkio, negyvena santuokinio gyvenimo ir neturi bendrų nepilnamečių vaikų, santuoka sutuoktinių bendru sutikimu nutraukiama notarine tvarka.“

Turi būti visos sąlygos **kartu**:

- nuo santuokos sudarymo praėjo daugiau kaip 1 metai;
- sudaryta sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių;
- abu sutuoktiniai visiškai veiksnius šioje srityje;
- daugiau kaip 1 metus netvarko bendro ūkio;
- daugiau kaip 1 metus negyvena santuokinio gyvenimo;
- neturi bendrų nepilnamečių vaikų.

Notaras ar teismas – ar galima pasirinkti?

Jeigu tenkinamos visos sąlygos – notarinė tvarka **privaloma**:

“Teismų praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, kad CK 3.51 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta notarinė santuokos nutraukimo tvarka yra imperatyvi ir nesuteikia sutuoktiniams teisės pasirinkti alternatyvaus nutraukimo būdo (notarinio ar teismo), kai egzistuoja visos įstatyme nustatytos sąlygos.”

Kaip vyksta santuokos nutraukimas pas notarą?

- Kreipiamasi į notarą. Sutuoktiniai pateikia savo sutartas sąlygas ir raštu patvirtina, kad daugiau kaip metus netvarko bendro ūkio ir negyvena santuokinio gyvenimo.
- Parengiama sutartis. Sutartį gali parengti patys sutuoktiniai / jų atstovas arba jos projektą gali parengti notaras.
- Notaras pasiūlo susitaikyti:
 - sutarties tvirtinimas gali būti atidėtas iki 6 mėnesių;
 - sutuoktiniai gali raštu atsisakyti siūlymo susitaikyti ir atidėjimo.
- Jei taikoma – informuojami kreditoriai. Kreditoriams kartu su pranešimu apie santuokos nutraukimą turi būti išsiųstas sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių projektas bei notaro, į kurį ketinama kreiptis dėl šios sutarties patvirtinimo, kontaktiniai duomenys. Kreditoriams suteikiama 30 dienų prieštaravimams pateikti.
- Notaras patvirtina sutartį. Notaras tikrina, ar tenkinamos notarinio santuokos nutraukimo sąlygos ir ar sutartis neprieštarauja viešajai tvarkai bei iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ar teisėtų interesų.
- Sutartis įsigalioja kitą darbo dieną po jos notarinio patvirtinimo.

Kada privaloma informuoti kreditorius?

Ne kiekvieno notarinio santuokos nutraukimo atveju.

PRIVALOMA, KAI:

- Sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių aptariamas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe esančio turto padalijimas.
- Tokiu atveju dar prieš kreipiantis į notarą dėl sutarties patvirtinimo informuojami:
 - visi žinomi bendri sutuoktinių kreditoriai;
 - visi žinomi vieno iš sutuoktinių kreditoriai.

Sutuoktiniai notarui turi pateikti įrodymus, kad kreditoriai buvo informuoti.

Kodėl reikia informuoti kreditorius tik tada, kai sutuoktiniai dalijasi turto?

Kreditorius informuotas. Kas toliau?

30 dienų laukimas.

Kreditorius nuo informacijos gavimo turi 30 dienų pateikti sutuoktiniams ir notarui:

- motyvuotus prieštaravimus dėl turto padalijimo ar kitų sutarties sąlygų, galinčių pažeisti jo interesus;
- konkrečius pasiūlymus, kaip į prieštaravimus atsižvelgti.

Notaras negali spręsti santuokos nutraukimo klausimo anksčiau, nei pasibaigia šis terminas.

Jeigu kreditorius:

- Nepateikia prieštaravimų - pasibaigus 30 dienų terminui procedūra gali būti tęsiama;
- Pateikia prieštaravimus, o sutuoktiniai į juos atsižvelgia - sutartis atitinkamai koreguojama.
- Pateikia prieštaravimus, o sutuoktiniai nesutinka į juos atsižvelgti:
 - notaras sutarties netvirtina;
 - sutuoktiniai turi teisę dėl santuokos nutraukimo kreiptis į teismą.

Sąlyga	TEISMAS	NOTARAS
Nuo santuokos sudarymo praėjo > 1 metai	✓	✓
Yra sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių	✓	✓
Abu sutuoktiniai visiškai veiksnius	✓	✓
Yra bendrų nepilnamečių vaikų	Gali būti	Negali būti
> 1 metus netvarko bendro ūkio	Nebūtina	Būtina
> 1 metus negyvena santuokinio gyvenimo	Nebūtina	Būtina

MEDIATORIUS / ADVOKATAS
ALEKSANDRAS KOVALEVSKIS

Advokatų profesinė bendrija NOS LEGAL

Tel. +370 696 34 823

El. aleksandras.kovalevskis@noslegal.lt

facebook.com/aleksandraskovalevskis/

linkedin.com/in/a-kovalevskis

www.noslegal.lt

